

Datum van inontvangstneming : 15/02/2018

Zaak C-22/18

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

11 januari 2018

Verwijzende rechter:

Amtsgericht Darmstadt (Duitsland)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

2 november 2017

Verzoekende partijen:

TopFit e. V.

██████████

Verwerende partij:

Deutscher Leichtathletikverband e. V.

Amtsgericht Darmstadt

[OMISSIS]

Beschikking

in de zaak tussen

1. **TopFit e. V.**, [OMISSIS] Berlijn
2. ██████████ [OMISSIS] Berlijn

verzoekende partijen

[OMISSIS]

en

Deutscher Leichtathletikverband e. V., [OMISSIS] Darmstadt, [OMISSIS]

verwerende partij

[OMISSIS]

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

- 1. Dienen de artikelen 18, 21 en 165 VWEU aldus te worden uitgelegd dat een bepaling van het reglement van een nationale atletiekbond die de deelname aan nationale kampioenschappen ervan afhankelijk stelt dat de betrokkene de nationaliteit van die lidstaat bezit, moet worden beschouwd als verboden discriminatie?**
- 2. Dienen de artikelen 18, 21 en 165 VWEU aldus te worden uitgelegd dat een bond van een lidstaat zich schuldig maakt aan verboden discriminatie door amateursporters die niet de nationaliteit van die lidstaat bezitten weliswaar de mogelijkheid te bieden om aan nationale kampioenschappen deel te nemen, hen echter alleen maar „buiten” of „zonder mededinging” laat starten en niet laat deelnemen aan finales van races en wedstrijden?**
- 3. Dienen de artikelen 18, 21 en 165 VWEU aldus te worden uitgelegd dat een bond van een lidstaat zich schuldig maakt aan verboden discriminatie door amateursporters die niet de nationaliteit van die lidstaat bezitten uit te sluiten van de toekenning van nationale titels respectievelijk plaatsing in de ranglijst?**

II. De procedure wordt geschorst totdat het Hof van Justitie van de Europese Unie uitspraak heeft gedaan over de prejudiciële vragen.

Motivering:

I.

Het Amtsgericht Darmstadt dient zich uit te spreken over de vraag of [REDACTED] verzoekende partij onder 2) (hierna: „[REDACTED]” mag deelnemen aan toekomstige Duitse atletiekkampioenschappen voor senioren en zijn prestaties in de ranglijst moeten worden opgenomen en of zijn in het kader van de Duitse atletiekkampioenschappen voor senioren in Zittau van 30 juni 2017 tot en met 2 juli 2017 behaalde prestaties in de ranglijst moeten worden opgenomen.

1. Feitelijke achtergrond:

Verzoekende partijen eisen toelating van [REDACTED] tot het toekomstige Duitse atletiekkampioenschap voor senioren als volwaardige deelnemer, voor zover hij de door verweerder geëiste algemene minimumprestaties voor de

betrokken onderdelen heeft behaald en voldoet aan de overige inschrijvingsvoorwaarden, met uitzondering van het bezitten van de Duitse nationaliteit.

■■■ geboren in 1972, heeft de Italiaanse nationaliteit en is sinds 2003 woonachtig in Duitsland. Hij is lid van Topfit e.V., verzoekende partij onder 1) (hierna: „Topfit”), een in Berlijn gevestigde, geregistreerde sportvereniging. ■■■ is een wedstrijdlicentie toegekend overeenkomstig § 4 van de Deutsche Leichtathletikordnung (reglement van de Duitse atletiekbond; hierna: „DLO”). Topfit is aangesloten bij de Berliner Leichtathletik-Verband (atletiekbond van Berlijn), die op zijn beurt weer lid is van verweerder, de Deutsche Leichtathletikverband. De Deutsche Leichtathletikverband is de federale koepelorganisatie van de Duitse atletiekbonden, die nationale kampioenschappen voor zowel actieve jonge atleten op topniveau als voor de zogenoemde „senioren”, dat wil zeggen de leeftijdsgroepen „boven de 35” organiseert in het kader van de breedtesport.

§ 1, eerste volzin, van de DLO bepaalt: „De leden van alle verenigingen van de bonden van de deelstaten hebben het recht om deel te nemen aan atletiekevenementen in de zin van dit reglement.”

■■■ neemt sinds 2012 deel aan Duitse kampioenschappen en heeft zijn wedstrijdlicentie voor de Italiaanse atletiekbond opgegeven.

Op 17 juni 2016 heeft de raad van de Deutsche Leichtathletikverband de DLO gewijzigd.

§ 5.2 van de DLO regelt het recht van deelname aan Duitse kampioenschappen.

§ 5.2.1 van de DLO bepaalt in de oude en in de nieuwe versie het volgende: „Deelname aan de kampioenschappen staat principieel open voor alle atleten met de Duitse nationaliteit die beschikken over een geldige wedstrijdlicentie voor een Duitse vereniging/LG” (LG staat voor Leichtathletikgemeinschaft, een aansluiting van atleten; hierna: „LG”). **[Or. 3]**

De tot dan toe geldende bepalingen van § 5.2.2, uit hoofde waarvan burgers van de Europese Unie aan Duitse kampioenschappen mochten deelnemen indien zij over een wedstrijdlicentie voor een Duitse vereniging/LG beschikten die al meer dan een jaar bestond, en van § 5.2.3, die voorzag in een recht van deelname van niet EU-burgers aan de Duitse kampioenschappen, zijn ingetrokken zonder te zijn vervangen. Verweerder voerde ter motivering aan dat Duitse kampioenen alleen personen zouden moeten zijn die ook voor „GER” mogen uitkomen (d.w.z. atleten die Duitsland bij officiële internationale wedstrijden mogen vertegenwoordigen). Volgens de nominatierichtsnoeren van verweerder van 2017 genieten de Duitse kampioenen voorrang bij de nominatie. Volgens

verweerder is het ook niet mogelijk om voor de senioren sport andere regels te hanteren dan voor de jeugd- of de topsport.

Topfit schreef █████ in voor de Duitse indoor kampioenschappen voor senioren van 4 tot en met 5 maart 2017 in Erfurt voor de onderdelen 60 m, 200 m en 400 m. De inschrijving werd door verweerder afgewezen. Tegen die beslissing stelden verzoekende partijen beroep in op basis van het reglement van de atletiekbond (blz. 115 e.v. van de stukken). De krachtens dat reglement bevoegde commissie stelde razione materiae niet bevoegd te zijn en stemde ermee in dat een zaak werd aangebracht bij een gewone rechter (blz. 129 e.v. van de stukken). Verzoekende partijen kwamen niet op tegen de niet-inaanmerkingneming van █████ bij de Duitse indoor kampioenschappen voor senioren.

In de periode 30 juni tot en met 2 juli 2017 organiseerde verweerder de Duitse kampioenschappen voor senioren in Zittau. █████ had wederom de volgens punt 8 van de inschrijving vereiste minimumprestaties in de betrokken periode voor de onderdelen 100 m, 200 m en 400 m behaald.

Aangezien niet te verwachten viel dat het aan de prejudiciële verwijzing ten grondslag liggende geding vóór het begin van de kampioenschappen zou worden beslecht, eisten verzoekende partijen bij wege van voorlopige maatregel toelating van █████. Het betrokken verzoek (nr. 316 C 118/17) werd afgewezen wegens gebrek aan spoedeisendheid. Er waren geen aanwijzingen voor een voor de vaststelling van een voorlopige maatregel vereiste bestaande of dreigende noodsituatie van verzoeker. De beantwoording van de prejudiciële vragen was dus niet relevant voor de beslissing.

█████ ging buiten mededinging aan de start. Op het onderdeel 100 m behaalde hij in de series de op twee na snelste tijd, maar werd niet toegelaten tot de finale. Op het onderdeel 200 m vonden geen kwalificatieronden plaats, maar telden de bij de twee ronden behaalde tijden als eindtijden. █████ behaalde de op twee na snelste tijd. Aan de 400 m nam hij wegens een blessure niet deel.

In de visie van verzoekende partijen is het feit dat de toekenning van een deelnamerecht bij nationale kampioenschappen op het vlak van de senioren sport gekoppeld is aan de nationaliteit, inhoudelijk niet gerechtvaardigd. Bovendien geldt ten aanzien van █████ ook het beginsel van bescherming van verworven rechten.

Tevens is sprake van schending van artikel 18 VWEU, dat elke discriminatie op grond van nationaliteit verbiedt.

Verweerder is van mening dat sportactiviteiten slechts onder het Unierechtelijke verbod op discriminatie van buitenlanders vallen voor zover het hierbij gaat om een economische activiteit.

2. Het Amtsgericht is van mening dat de beantwoording van de prejudiciële vragen relevant is voor de beoordeling van de vraag of de door █████ bij de Duitse atletiekkampioenschappen voor senioren in Zittau behaalde prestaties in de ranglijst moeten worden opgenomen en voor de vraag of verweerder het recht heeft om de toekomstige deelname van █████ aan Duitse atletiekkampioenschappen voor senioren afhankelijk te stellen van het bezitten van de Duitse nationaliteit. Derhalve legt deze rechter de betrokken prejudiciële vragen overeenkomstig artikel 267, eerste alinea, onder a), en tweede alinea, VWEU voor aan het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”). [Or. 4]

Bij zijn beslissing over de opname van de resultaten van █████ in de ranglijst respectievelijk zijn recht op deelname dient de verwijzende rechter te toetsen of █████ een dergelijk recht op deelname aan het kampioenschap heeft. Volgens § 5.2.1 van de DLO staat de deelname aan kampioenschappen principieel open voor alle atleten met de Duitse nationaliteit die over een geldige wedstrijdlicentie voor een Duitse vereniging/LG beschikken. █████ beschikt over een wedstrijdlicentie voor een Duitse vereniging, namelijk TopFit. Met het oog op de Duitse kampioenschappen voor senioren in Zittau voldeed hij ook aan de overige inschrijvingsvoorwaarden, met uitzondering van de door verweerder opgestelde voorwaarde van het bezitten van de Duitse nationaliteit. In zoverre rijzen de in de prejudiciële vragen aan de orde gestelde twijfels of verweerder het recht heeft om de deelname respectievelijk de opname van de resultaten van █████ in de ranglijst afhankelijk te stellen van diens nationaliteit.

In een aantal arresten heeft het Hof het beginsel vastgelegd dat sport binnen de werkingssfeer van het Unierecht valt voor zover het hierbij gaat om een economische activiteit (zie arresten van het Hof van 12 december 1974, 36/74, █████ en van 15 december 1995, C-415/93, █████

Dit is in casu niet het geval.

█████ beoefent seniorensport. Ook al ligt de kwalificatiedrempel voor deelname aan Duitse atletiekkampioenschappen voor senioren behoorlijk hoog, is █████ niettemin „slechts” amateur. Door deel te nemen aan de Duitse kampioenschappen verricht █████ geen economische activiteit.

De juridische commissie van de Duitse basketbalbond stelde in een beslissing van 24 maart 2010 vast dat een beperkende regeling betreffende buitenlanders in de amateursport, die inhield dat slechts een beperkt aantal buitenlanders aan een wedstrijd mocht deelnemen en uit hoofde waarvan burgers van de Unie – met uitzondering van Duitse onderdanen – net als andere buitenlanders werden behandeld, in strijd was met het discriminatieverbod van artikel 18 VWEU.

De juridische commissie van de Duitse basketbalbond is als zogenoemde bondsrechter geen nationale rechter en dus niet verwijzingsbevoegd, hetgeen inhoudt dat hij deze zaak niet kon voorleggen aan het Hof. Derhalve diende hij in het kader van de betrokken procedure zelf een beslissing over de relevante Unierechtelijke vraagstukken te nemen.

In haar beslissing benadrukt voornoemde commissie met betrekking tot de vraag of de aanknopng aan een economische activiteit relevant is, terecht dat sport thans voor het eerst in het Unierecht uitdrukkelijk wordt vermeld [artikel 6, onder e), en artikel 165 VWEU]. Voorts wees zij erop dat het Unierecht sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Amsterdam (op 1 mei 1999) burgerrechten bevat die geen verband houden met een economische activiteit. Dat betekent dat het recht van verblijf algemeen en zonder uitdrukkelijk verband met een economische activiteit als recht van alle burgers van de Unie in de zin van artikel 20 VWEU is verankerd.

Tot de rechten die voor alle burgers van de Unie gelden, behoort onder meer het algemene non-discriminatiebeginsel van artikel 18 VWEU. Hieruit volgt dat iedere burger van de Unie die rechtmatig op het grondgebied van een andere lidstaat van de Unie verblijft, recht heeft op dezelfde behandeling als de onderdanen van die lidstaat.

Bij wijze van aanvulling benadrukt de juridische commissie van de Duitse basketbalbond op overtuigende wijze dat het Hof met betrekking tot de reikwijdte van de fundamentele vrijheden op het vlak van de vrijetijdsbesteding heeft vastgesteld dat de toegang tot mogelijkheden van vrijetijdsbesteding een uitvloeisel vormt van de vrijheid van verkeer en dus onder de bepalingen van het Unierecht valt (arrest van 7 maart 1996, Commissie/Frankrijk, C-334/94 [(EU:C:1996:90)] [OMISSIS]). **[Or. 5]**

Ook de vertegenwoordiging van de EOC (Europese Olympische Comit es) bij de EU heeft in een richtsnoer inzake het Europese sportbeleid – onder verwijzing naar de Europese Commissie – verklaard dat de beginselen van non-discriminatie (artikel 18 VWEU) en de uit het burgerschap van de Unie voortvloeiende rechten (artikel 21 VWEU) eveneens van toepassing zijn op de amateursport.

In zoverre dient deelname aan nationale wedstrijden en kampioenschappen in beginsel open te staan voor onderdanen van andere lidstaten van de Unie. Uitzonderingen kunnen onder meer gelden wanneer het gaat om de toekenning van nationale titels en kampioenschappen. Beperkingen dienen echter in elk geval te worden gerechtvaardigd en moeten evenredig zijn, in die zin dat zij niet verder mogen gaan dan strikt noodzakelijk is om de sportieve mededinging te waarborgen. De vertegenwoordiging van de EOC bij de EU geeft dan ook de praktische aanbeveling om nationale wedstrijden en kampioenschappen principieel open te stellen voor onderdanen van andere lidstaten van de Unie. Niettemin kan de toekenning van nationale

titels en kampioenschappen net als het opstellen van records voorbehouden blijven aan de eigen onderdanen. Naar die uitzondering heeft ook verweerder verwezen. In de visie van de verwijzende rechter kan de toekenning van nationale titels en kampioenschappen echter ook in die vorm worden gegoten dat een aparte ranglijst van nationale kampioenen wordt opgesteld. Een uitsluiting van burgers van de Unie van het gehele kampioenschap of een recht van deelname zonder opname van de resultaten in de ranglijst en zonder de mogelijkheid van kwalificatie voor finales lijkt noodzakelijk noch evenredig.

Hier zij verwezen naar een schriftelijke vraag van de heer Jörg Leichtfried betreffende het reglement van de Österreichische Sportkegel- und Bowling-Verband (Oostenrijkse sportkegel- en bowlingbond), dat het recht van deelname van buitenlanders aan Oostenrijkse wedstrijden regelt en bepaalt dat bij Oostenrijkse teamwedstrijden maximaal twee buitenlanders mogen deelnemen en bij wedstrijden met vier spelers één buitenlander, zonder dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen burgers van de EU en overige buitenlanders. In haar antwoord op die vraag heeft ook de Commissie zich reeds op 2 februari 2010 op het standpunt gesteld (antwoord van de heer Sefcovic namens de Commissie, E-5967/2009) dat personen die gebruik maken van hun in artikel 21 VWEU verankerde recht om vrij op het grondgebied van een andere lidstaat te reizen en te verblijven, overeenkomstig artikel 18 VWEU ook het recht hebben om ten opzichte van onderdanen van die lidstaat met het oog op de uitoefening van een amateursport niet te worden gediscrimineerd. In dat verband zijn de sportbonden volgens vigerende rechtspraak gehouden bij het vaststellen van hun regelgeving de in het Verdrag verankerde fundamentele vrijheden te eerbiedigen.

[OMISSIS]